

characteristics and key moments in the development of Western society, formed at the request format tolerance to certain historical stages. The author emphasizes the specificity and the emergence of the modern alternative factors influencing the phenomenon.

Keywords: tolerance, society, symbol, interaction, construct.

УДК 130.1+141.2:316.75

Г. Є. Ковальський

ТРАДИЦІЙНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

***Реферат.** Розглянуто духовні основи соціальної реальності заснованої на уявленнях традиційних суспільств. Визначено міждисциплінарність у методологічних підходах дослідження традиційних основ соціальної реальності. Реконструйовано процес формування традиції протягом історичного процесу. З'ясовано теоретичні механізми відновлення історичної пам'яті, шляхи утворення різних видів традицій, значення традицій у соціокультурному розвитку суспільної реальності.*

***Ключові слова:** традиційне суспільство, соціальна реальність, історична пам'ять, традиція, новаторство, модернізація.*

Трансформаційні процеси світового суспільства актуалізують методологічні проблеми формування основ нової соціальної реальності. Сьогодні не існує жодної вичерпної теоретичної моделі, яка відображає існуючі соціальні процеси глобалізаційних перетворень у світі. Модернізаційні зміни перехідного періоду навряд чи матимуть успіх без відповідності традиційним цінностям та моральним установкам, що складають духовну основу будь-якого суспільства. Інформаційна доба відрізняється змінами у всіх сферах соціуму. Формуються нові форми соціальної реальності, відбуваються реструктуризація виробничих відносин, влади й досвіду, на яких ґрунтується цивілізація суспільства.

Постіндустріальне суспільство кардинально відрізняється від індустріального відношенням до інноваційних процесів у ньому. Спостерігається розмаїття різнопланових тенденцій, які відображають складність, амбівалентність й непередбачуваність майбутнього. Національні суспільства інтегруються у загальноцивілізаційний процес, водночас проходячи у своєму розвитку стадії становлення, самопізнання, критичної самооцінки, усвідомлюючи свою особність та давні традиції. В умовах інформаційного суспільства традиційні національні цінності багатьом видаються архаїчними і несуттєвими. Соціальні особливості початку ХХІ ст., обстоювання народами права на самовизначення й сила опору уніфікаційним тенденціям з боку національних культур, змушують завжди тримати в полі зору як процеси світової глобалізації та інтеграції, так і діалектику етнічної й національної ідентичності.

Намагання осягнути значення традиціоналістських основ в розвитку соціальної реальності визначили інтерес філософської науки до емпірично-описових і теоретико-концептуальних досліджень даного феномена. В давнину та в період середньовіччя традиція розглядалась як моральний норматив, звичай, закон, дотримуючись якого, людина і суспільство набувають гармонії та порядку. М. Бердяєв, М. Вебер, М. Данилевський, А. Шюц, П. Юркевич [1] поглиблюють межі сприйняття традиції, визначають необхідність пізнання різних видів традицій народів та держав. У періоди соціальних революцій традиція та традиціоналізм прирівнювались до регресу і перешкод у суспільному розвитку. На сучасному етапі розвитку світового суспільства, що супроводжується кризовими явищами викликаними процесами трансформації індустріального суспільства, звернення М. Фуко, Є. Шацьким, Е. Шилзом, П. Штомпокою [2] до дослідження традиціоналізму пов'язане з пошуком нових системних чинників стабільності сучасного суспільства, а також з метою встановлення ефективного співвідношення традицій і новаторства в суспільному розвитку. Сучасна українська філософська наука представлена низкою науковців, які досліджують різні проблеми українського традиціоналізму: М. Попович, О. Забужко, О. Власюк, М. Голянич та інші [3].

Мета роботи полягає у розкритті парадигмальних традиційних засад соціальної реальності.

Для з'ясування якісного змісту сутності понять традиційних основ соціальної реальності необхідно виявити їх природу та основні ознаки. Зокрема, необхідно знайти розуміння традиційного суспільства. Традиційне суспільство засноване на фундаментальному принципі розуміння священного, з особливим переживанням природи, суспільних і соціальних подій. Традиційне суспільство є першою за часом історичного розвитку формою організації людських відносин. Соціальною реальністю є сукупність умов суспільного життя, які виступають перед членами суспільства як надіндивідуальні, об'єктивно визначені обставини їх існування. Соціальна реальність складається з безлічі різномірних, але водночас взаємопов'язаних між собою явищ.

Сучасні соціальні процеси вимагають чіткого розуміння поняття «національної культури», національної тожсамости. Труднощі з визначенням національної та культурної ідентичності виникають не тільки через багатозначність понять «нації», «культури» та «ідентичності», а й через те, що в різних галузях суспільних наук ці поняття мають різні дефініції. «Культуру» як поняття визначають за такими ознаками як мова, традиція, звичаї, ритуали, символи, мистецтво, фольклор, література, філософія та релігія. За Е. Гелнером існування високої культури є умовою народження нації. Національну культуру можна трактувати традиційно, як історичну традицію, що виявляється в текстах, значеннях, цінностях і формах життя, спільних для нації. Більш широке значення в культурі закладає С. Гол, за яким національна культура є дискурсом – способом конструювання значень, що впливають на націю, а також організовує дії та ідеї, що стосуються її. Указане поняття польський культуролог О. Гнатюк доповнює такими елементами, як пам'ять та виокремлення [4, с. 43]. У цьому розумінні неодмінним є часовий вимір, оскільки національна культура є символічною ланкою з прабатьками та їхньою спадщиною і не може існувати без колективної пам'яті (історична або національна пам'ять).

Німецький вчений Я. Ассман відрізняє поняття «пам'ять» та «традиція» у розумінні комунікативної й культурної пам'яті. Як і французький філософ М. Хальбвакс, він вивчає перехід живої згадки у різні форми писемної фіксації «історія» та «традиція». Окрім критичного розгляду та неупередженого архівування покинутих згадуванням областей («історія»), Я. Ассман виокремлює зацікавлення й збереження будь-якими засобами відбиток минулого, що невпинно віддаляється. У цьому випадку замість нових реконструкцій виникає стійка традиція. Вона вивільняється з контексту живої комунікації й стає канонічним містицизмом, яке увічне спогади [5, с. 68].

Загалом, представники філософського напрямку «історії пам'яті» (Х. Хаттон, П. Рікер, М. Фуко та інші) у відношенні до соціальної та історичної спадщини виокремлюють декілька різновидів пам'яті: індивідуальна й колективна та історична пам'ять. Індивідуальна та колективна пам'ять є взаємодоповнюючою та взаємопроникаючою, носієм якої є індивід, та різні соціальні групи. Пам'ять, індивідуальна та колективна, збагачується історичним минулим, що збагачує суспільство та входить до особистісного виміру. Вивчення минулого, відкриття пам'ятників дозволяє відкрити й зберегти частки минулого та поступово інтегрувати історичну пам'ять у живу сучасну. Загадковість далекого минулого послаблюється із заповненням лакун особистими спогадами, що витісняють минуле коли стають більш яскраво вираженими. Виникає прагнення до утворення інтегральної пам'яті, що поєднає індивідуальну, колективну та історичну [5, с. 36].

Традиція більше ніж досвід, що просто зберігається в пам'яті. Французький філософ М. Хальбвакс наводить відмінності між колективною пам'яттю у власному змісті й традицією: першій відповідає комунікативно-спонтанна, а другій культурно-осмислена й концептуалізована пам'ять. Традиція стає пам'яттю про вже інтерпретований досвід. М. Хальбвакс показав, що живий колективний спогад, закріплюючись, набуває форми – історії (об'єктивного аналітичного спогаду) і традиції. На цьому етапі структура й соціальна динаміка традиції змінюються й перетворюються в культурне надбання суспільства, що об'єднує традиційну інформацію в загальний фонд, де культурна пам'ять є громадським надбанням. Діяльнісна сутність традиції відображена у формах її прояву в соціальній практиці й суспільній свідомості на різних умовних рівнях, як суспільної й міжособистісної взаємодії, суспільної й

індивідуальної свідомості та символічного прояву традиції, вважає українська вчена О. Шейко [6, с. 8].

Традиція є формою фіксації й механізмом передачі культурних сенсів. Пройшовши процес раціоналізації у межах професійно створюваної культури, традиція повертається до реального впровадження та може усвідомлено підтримуватися й трансформуватися діючими суб'єктами [7, с. 1047]. Широке розуміння традиції дозволяє розглядати її як універсальну форму, механізм упорядкування та структурування. Пов'язуючи з минулим, закриваючи можливість ретроспективної сваволі, традиція відкриває перспективу волі в сьогоденні й майбутньому на основі минулого. Будучи генетично первинною формою впорядкування й структурування соціокультурного досвіду й діяльності соціальних об'єктів, традиція виступає основою для виникнення соціокультурних норм. Однак у розвинених соціальних системах традиція сама може бути розглянута як особливий тип нормативного регулювання. З іншого боку норми, стереотипізуючись у діяльності суб'єктів, втрачають необхідність у постійній інституціональній підтримці й можуть еволюціонувати у традицію.

Серед соціальних проявів традиції у суспільстві існує й соціально-історична спадщина, що на думку О. Шейко є «сукупністю акумульованого усвідомленого минулого соціального досвіду властивого певним етапам розвитку, який не функціонує в сьогоденні та втратив актуальність своєї дії через якісні зміни об'єктивних умов існування суспільства» [6, с. 10]. Соціально-історична спадщина є пасивом минулих традицій і базою для утворення нових традицій. Сучасному суспільству характерна дія живої традиції, що забезпечує спадковість соціального розвитку з попередніми його етапами.

Соціальна функція традиції, що проявляється у різних формах соціальної поведінки, полягає у прийнятому досвіді, передана через «уявлення, що зберігають наступність із минулим», як «консенсус підтриманий у часі». Структура спадкоємності традиційних уявлень і діяльності може сама перетворитися у символічне уявлення й стати легітимною підставою для її збереження. Вона приймається через покликання на її присутність у минулому. Американський вчений Е. Шилз говорить, що «сам по собі «статистичний» критерій повторюваності недостатній навіть якщо встановити прийнятний критичний мінімум повторюваності для встановлення традиції» [8, с. 240]. Частота повторень істотний елемент, проте він недостатній для прийняття традиційного уявлення чи дії. Оскільки прийняття у сьогоденні не є функцією біологічної структури або генетичного надбання, воно проходить через сприйняття минулого, що має причинний зв'язок із сьогоденням.

Деякі уявлення протягом поколінь відтворюються у силу необхідності розв'язувати проблеми, що виникають у повсякденному житті. Цілком умотивовано можна не розглядати такі уявлення як традиційні. Так релігійні потреби людей можуть стимулювати соціальний досвід у кожному новому поколінні й породжувати подібне «сакральне знання». Традиція затверджується через міжчасову наступність уявлень, яка означає передачу спадщини. Передачі підлягають не дії, а тільки їхні зразки, норми й принципи легітимності. Проте наступність має на увазі не тільки передачу, але й сприйняття цієї спадщини. Передача і сприйняття можуть бути обумовлені різними мотивами. Однак наявність виразної тенденції мотивувати сприйняття легітимністю авторитету, прийнятого як передавача, зв'язком цієї легітимності із традиційністю авторитету й тих норм, які він підтримує або затверджує. Саме в механізмі передачі традиційних вірувань, їхнього прийняття складається відмінність традиційних уявлень. Отже, традиційним можна вважати уявлення, яке приймається на основі того критерію, що функціонував раніше.

Не можливим є нерелексивне або «несвідоме» сприйняття уявлень, що за своїм змістом цілком раціональні. Наукові й технічні уявлення найчастіше приймаються некритично, без оцінки їхніх підвалин. Уявлення, що отримують раціональне обґрунтування, входять до складу традицій. Їхня традиційність полягає у їх змісті, у легітимності інститутів, які затверджують ці уявлення. Це сфера раціонального й емпіричного знання. Складні взаємозв'язки між раціональним, емпіричним і «традиційним» початками в традиціях становлять важливу проблему в їхньому дослідженні [8, с. 242].

Уявлення можуть бути прийняті й на підставі харизматичних властивостей їх носіїв. У структурному плані уявлення про священне є частково традиційними, частково раціональними й частково харизматичними, пов'язаними з особливими властивостями тих, хто їх «запроваджує». Однак ця харизма здебільшого також передається через традицію на основі

прийняття цих уявлень у минулому. У багатьох випадках сама харизма впливає з минулого, тобто з тієї обставини, що ті або інші події мали місце в минулому.

Не частота повторень, не зв'язок з минулим пояснюють прихильність до традицій. Важливим є особливе відношення до свого минулого. Уявлення про зв'язок з минулим є необхідною умовою звернення до традиції, її прийняття як обов'язкової моделі поведіння. «Минуле» видається джерелом авторитету, не залежним від думки сучасників. Традиційні уявлення й дії є справою пасивного прийняття вже встановленого. Існує активний пошук традицій як форми зв'язку з минулим, якщо установлені традиційні уявлення виявляються неприйнятними. Часом «минуле створюється» для легітимізації дій тими, хто в сьогоденні не знаходить такої основи.

Традиційними є уявлення, що утверджують прихильність до минулого, до певного часу в минулому, до всієї соціальної системи, до певного інституту, що існував у минулому. У цих уявленнях утверджується моральна правота або перевага попередніх інститутів або ж суспільства в цілому, а також необхідність наслідування минулим зразкам в уявленнях чи поведінці. Такі уявлення можуть бути застосовані до будь-якого типу суспільства, інституту або віри, що пересувають у минуле. Вони характерні республіканському ладу, що затверджує принципи індивідуалізму.

Модифікація є невідворотною частиною традиційних уявлень. Суспільство не може залишатися незмінним протягом декількох поколінь. Зміни можуть мати випадковий характер, що згодом приводять до видимих змін. Нагромадження нових елементів може не мати очевидного або навмисного характеру. Але модифікації можуть проводитися й навмисно, хоча носії таких модифікацій можуть розглядати їх як такі, що відповідають «духу» традицій [8, с. 244].

У сучасному суспільстві традиції використовують як форму збереження й передавання наступним поколінням духовної культури, важливий елемент виховання народу. Набуває ваги ідеологічний аспект функціонування традиції. Проте це не тільки спосіб реалізації ідеологічних відносин, це спосіб відтворення цих відносин кількома поколіннями. Реалізація суспільного відношення, включеного в систему звичаю чи традиції, це діяльність, в процесі якої виробляються духовні та фізичні риси, яких потребує певне відношення. Набуття в процесі діяльності якостей особистості (ідей, переконань, звичок, ідеалів) стає важливою умовою реалізації ідеологічних відносин у відповідному напрямі.

Вивчення проблем традиції у функціонуванні соціальних систем обумовлює необхідність проведення досліджень не тільки соціальною філософією, а й філософською антропологією і соціальною психологією. Не задовольняючись простим осудом антифеодальних революцій і чисто теоретичним рівнем тематизації проблеми новацій, традиціоналісти поставили мету – виявлення онтологічних підстав множинності станів сфери реального взагалі й культури зокрема. Розриви в природній або культурній сферах приймаються ними, як наслідок прояву якогось нижчого «тіньового» начала, що протистоїть вищому «світлому». Протилежності у традиціоналізмі мають трансцендентні відповідності. Оскільки трансцендентне не може бути виражене у всій повноті, то мова метафізики оголошується мовою символів, образів і парадоксів. При цьому джерелом «сакральної» діалектики й метафізики слугує гностичний дуалізм, який об'єднав два типи дуалістичних концепцій гнозиса – есхатологічну (зороастризм, маніхейство) і діалектичну (платонізм, веданта). Він же – джерело антиперсоналізму й холізму традиціоналістичної соціальної філософії. Відповідно до цієї архаїчної концепції, рух завжди регресивний через наростання деструктивних сил кількості та внаслідок об'єктивної закономірності («циклічні закони»). Час історії, як символ такого руху, поступово «з'їдає» простір, вважають науковці А. Макаров та А. Пігальов [9, с. 185]. Всесвіт, колись почавши свій рух, тим самим деградує, «твердне», так що процес розвитку людства супроводжується неухильним наростанням «матеріалізації». Тому періодично відбуваються природно-соціальні катаклізми, у результаті яких істини, раніше доступні людству, стають усе більше прихованими й недосяжними. Метою руху всесвіту, згідно традиціоналізму є «епоха п'тьми».

Тут варто згадати погляди М. Фуко, що протиставив поняття «історичність» відносно вже традиційного «історизму». Кожна історична епоха має свою історію, що відкривається на початку її існування та закривається в її закінченні. На думку М. Фуко, «кожна нова епоха не має зобов'язань перед минулою й нічого не передає наступній, тому, що історію характеризує радикальна перервність» [10]. Конструювання культурних змістів, згідно М. Фуко, відбувається

шляхом ексклюзії альтернативних способів розуміння. Таким чином, традиція ґрунтується на ексклюзії з культурної пам'яті всього того, що залишається за межею стійких форм.

Заперечує позицію циклічності польський соціолог П. Штомпка, що наголошує: «суспільство знаходиться в постійному русі від минулого до майбутнього» [11, с. 86]. Природа суспільства є такою, що попередні етапи причинно пов'язані з сьогоденням, а нинішня фаза формує основу майбутньої. Зв'язок сьогодення з минулим складає основу традиції. Проблема традиції не виникала, як би різноманітні соціальні процеси були дискретними, переривчастими, коли процеси повністю завершуються перед початком нових. Минуле не зникає повністю, його фрагменти залишаються для забезпечення продовження процесів. Подібні соціальні та психологічні механізми пояснюють факт безперервності. Соціальні зміни ніколи не були абсолютними. З іншого боку, безперервність теж ніколи не була абсолютною – здобутки минулого модифікуються та збагачуються, кожний наступний момент життя суспільства не є таким як попередній [11, с. 89]. У «Філософському енциклопедичному словнику» поняття «історизму» представляється як «принцип, концепція розгляду явищ, згідно з якими останні виникають, змінюються (розвиваються) впродовж їхнього існування та зумовлені всією сукупністю своїх попередніх трансформацій» [12, с. 253-254].

Традиціоналісти акцентують увагу на тому, що на антропологічному рівні розвиток людства супроводжується неухильним зменшенням тривалості життя, руйнуванням моральних цінностей і збіднінням розуму: торжеством раціоналізму, сцієнтизму, індивідуалізму, демократії, а наприкінці циклу настає повний розпад. На основі цієї теорії складається сотеріологічна проблематика виходу із плину історії, внаслідок чого проблеми істинності пізнання, формування традиціоналістичної еліти, збереження традиційної спадщини розробляються у межах моделі «повернення до джерел». Діапазон таких розробок досить широкий – від аналізу архаїчних ініціативних технік «повернення в материнське лоно» і платонічної теорії «спогад» до психоаналітичної ідеї реактуалізації подій раннього дитинства.

Таким чином, традиція займає важливе місце у соціальній реальності, організації сучасного суспільства. Протягом історичного процесу зміст традицій визначався соціально-економічними умовами. На ранніх етапах історичного розвитку традиції були універсальною формою закріплення соціальної організації і розвитку культури, а з розвитком суспільства й ускладненням його структури їх значимість зростає. Соціальній реальності сучасного суспільства характерна традиція, що поєднує в собі різноманітні традиції і соціально-історичну спадщину в забезпеченні спадковості соціального розвитку з попередніми його етапами.

Список використаної літератури

1. Вебер М. Основные социологические понятия / М. Вебер. // Избранные произведения. / Пер. с нем.; сост., общ. ред. и послесл. Ю.Н. Давыдова; предисл. П.П. Гайденко; коммент. А.Ф. Филиппова. – М.: Прогресс, 1990. – 764 с.; Шютц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии / Сост. А. Я. Алхасов; Пер. с англ. А. Я. Алхасова, Н. Я. Мазлумяновой; Научн. ред. перевода Г. С. Батыгин. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003. – 336 с.
2. Фуко М. История безумия в классическую эпоху / М. Фуко. – СПб, 1997. – 576 с.; Шацкий Е. Утопия и традиция / Е. Шацкий. / Пер. с пол. – М.: Прогресс, 1990. – 455 с.; Шилз Э. О содержании термина «традиция». Сравнительное изучение цивилизаций / Э. Шилз. / Хрестоматия. / Сост., ред. и вступ. ст. Б.С. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 1998. – С. 240-245; Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. / Пер. с англ. под ред. В.А. Ядова. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 416 с.
3. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період / О. Забужко. – К.: Факт, 2006. – 156 с.; Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К.: «АртЕк», 1998. – 728 с.; Власюк О.С. Український соціум / О.С. Власюк, В.С. Крисаченко, М.Т. Степико та ін. / За ред. В.С. Крисаченка. – К.: Знання України, 2005. – 792 с.; Борисова Ю.В. Традиціоналістські та модерністські цінності в структурі молодіжної ціннісної свідомості: соціологічний аналіз: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.01 / Ю.В. Борисова. / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна – Харків, 2001. – 18 с.
4. Гнатюк О. Прощання з імперією: Українські дискусії про ідентичність / О. Гнатюк. – К.: Критика, 2005. – 528 с.

5. Ассман Я. Культурная память: Письмо, память о прошлом и политическая идентичность в высоких культурах древности / Я. Ассман. / Пер. с нем. М.М. Сокольской. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 368 с.
6. Шейко О.С. Традиція як фактор саморозвитку суспільства: Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / О.С. Шейко. / Запоріж. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2001. – 21 с.
7. Абушенко В.Л. Традиция // Новейший философский словарь: 3-е изд., исправл. / В.Л. Абушенко. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – С. 1047.
8. Шилз Э. О содержании термина «традиция». Сравнительное изучение цивилизаций / Э. Шилз. / Хрестоматия. / Сост., ред. и вступ. ст. Б.С. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 1998. – С. 240-245.
9. Макаров А.И. Традиционализм / А.И. Макаров, А.И. Пигалев. // История философии. Энциклопедия. – Минск. – 2002. – С. 183-186.
10. Фуко М. История безумия в классическую эпоху / М. Фуко. – СПб, 1997. – 576 с.
11. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. / Пер. с англ. под ред. В.А. Ядова. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 416 с.
12. Філософський енциклопедичний словник. / Під ред. В.І. Шинкарука. – К.: Абрис, 2002. – 744 с.

Аннотация

Ковальский Г. Е. Традиционные основы социальной реальности.

Рассмотрены духовные основы социальной реальности основанной на представлениях традиционных обществ. Определена междисциплинарность методологических подходов исследования традиционных основ социальной реальности. Реконструирован процесс формирования традиции. Выявлены теоретические механизмы восстановления исторической памяти, пути образования различных видов традиций, значение традиций в социокультурном развитии общественной реальности.

Ключевые слова: традиционное общество, социальная реальность, историческая память, традиция, новаторство, модернизация.

Summary

Kovalsky Grigory. Traditional foundations of social reality.

Considered the spiritual foundations of social reality based on the notion of traditional societies. Determined interdisciplinary methodological approaches study the traditional foundations of social reality. Study of problems in the functioning of the tradition of social systems makes it necessary to conduct research not only a social philosophy and philosophical anthropology and social psychology. Traditionalists set a goal of revealing ontological foundations multiplicity of states in general and the real sphere of culture in particular. Gaps in the natural or cultural areas accepted by them as a result of manifestation of a lower start, opposing higher. Opposites in traditionalism have a transcendental match. Since the transcendent can not be expressed in its entirety, then it is declared metaphysical language of symbols, images and paradoxes. At the same time the source of the sacred dialectic and metaphysics is the gnostic dualism.

Clarified the theoretical mechanisms of recovery of historical memory, the way the formation of different kinds of traditions, of the traditions in the social and cultural development of social reality. Traditional is the representation of that claim adherence to the past, to a certain time, to the whole social system to a specific institution, which existed in the past. These submissions shall be approved by the moral rightness or benefit of previous institutions, or society as a whole, and the need to emulate the previous models in the views or behavior. Such concepts can be applied to any type of company, institution or faith, who turned to the past.

Disclosed is a question of formation of individual and collective memory, which is the basis of national culture. The process of modifying the traditional representations over the historical process. Modifications can be objective and intention. Social reality shows the need for the transmission of traditions to succeeding generations of spiritual culture. Traditions are educational function. Tradition is used as the ideological aspect of social reality. The social function of tradition is manifested in various forms of social behavior, it is to take the experience is transmitted through the presentation, while maintaining continuity with the past. The structure of the continuity of traditional ideas and

activities may itself become a symbolic representation and become a legitimate basis for its preservation. It is taken as a vocation to her presence in the past.

It reconstructed the formation of tradition. During the historical traditions of the content is determined by socio-economic conditions. In the early stages of development of society traditionally been a universal form of social organization and consolidate the development of culture and the development of society and the complexity of the structure of their importance decreases. The social reality of modern society is characterized by a tradition that combines diverse traditions and social and historical heritage in providing social heredity of the previous stages.

Keywords: traditional society, social reality, historical memory, tradition, innovation, modernization.

УДК 316.62+32.019.5

М. В. Колінько

ВІДКРИТІСТЬ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ І КОМФОРТ ПРИВАТНОГО

Реферат. Статтю присвячено визначенню меж приватного/ публічного, що допомагає зрозуміти інтерпретації політичного і неполітичного у певному суспільстві. Ця проблема стає все актуальнішою в умовах розірваних війною зв'язків окремих територій Донбасу з іншими регіонами України. Повернення в український публічний простір має бути усвідомленим. Ідентифікація України як чужого іншого не має історичних підстав, а штучно формується на даний час під впливом закритого інформаційного поля. Для руйнування ізоляції необхідно забезпечити доступ усіх територій до інформаційного простору України, налагоджувати систему комунікативних і інших зв'язків. Публічна сфера покликана берегти і забезпечувати свободу приватного життя.

Ключові слова: приватний простір, публічний простір, індивідуальне, колективне, межі приватного.

Постановка проблеми. Регіоналізація життєвого простору на приватний і публічний, «буття-для-себе» і «буття-з-іншими» є одним з чинників, що впливають на сприйняття людиною оточуючого соціального світу і провокують ті чи інші реакції на соціокультурні або політичні зміни. В даній статті ми проаналізуємо концепт приватного/публічного в контексті осмислення східноукраїнського конфлікту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розмежування приватного і публічного в різних аспектах розглядалася Г. Арендт, Ю. Габермасом, М. Діденко, З. Бауманом, Р. Кобцем, С. Пролєєвим, Р. Сеннетом, О. Ходус. Американський соціолог Дж. Вайнтрауб відзначив фундаментальність категорій публічне/приватне для організації і розуміння сучасної політики, права, моралі і усього того, що можна назвати соціально-політичним життям суспільства [1, с. 1]. Він пропонує розмежовувати уявлення про публічне. По-перше, воно розуміється як то, що бачиться, відкрито і доступно іншим на відміну від прихованого або видаленого з виду (приватного). По-друге, як то, що є колективним або впливає на інтереси і рішення колективу на відміну від індивідуального (приватного). Іноді публічність взагалі розуміють як синонім масовості, проте принципово не можна ототожнювати ці явища.

Виділення невирішеної проблеми. Хоча приватна сфера більшою мірою концентрується на індивідуові, на наш погляд, проводити бінарні паралелі: публічність/приватність – колективність/індивідуальність є помилкою. Індивідуальне стає публічним, наприклад, як спосіб самовираження і самореклами, коли свідомо виносяться на загальний огляд події і факти з приватного життя. Колективні дії можуть відноситися до приватного простору, якщо це стосується сім'ї, домашнього світу або повсякденного буття неофіційних громад.

Метою статті є аналіз концептів приватного та публічного в контексті сучасної дискусії про колективну участь у політиці і наслідки неучасті у публічному світі.